268607 ـ خەتنىسى قىلىنمىغان كىشى ئۆلتۈرگەن ئۇلاغنىڭ گۆشىنى يېيىشنىڭ ھۆكمى توغرىسىدا

سۇئال

مەن بەزى كىتابلارنى ئوقۇدۇم ۋە بەزى ئاۋازلىق ئەسەرلەرنى ئاڭلىدىم، بىر قىسىم ھەنبەلى ئۆلىمالىرى: مۇسۇلمانلاردىن ياكى ئەھلى كىتابلاردىن بولغان خەتنىسى قىلىنمىغان كىشىلەرنىڭ ئۆلتۈرگەن ئۇلاغلىرىنىڭ گۆشىنى كەسكىن يېگىلى بولمايدۇ ياكى يېيىش پەقەت ياخشى كۆرۈلمەيدۇ دەيدۇ، بۇ مەسىلە توغرىسىدا قايسى مەزھەپ سۆزلىگەن؟ مەزھەبتە كۆچكە ئىگە قاراش قايسى؟ ئۇلاغلارنى بوغۇزلاشتا خەتنىسى قىلىنمىغان مۇسۇلمانلار بىلەن ئەھلى كىتابلار ئارىسىدا پەرق بارمۇ؟. بۇ ھەقتە چۈشەنچە بېرىشىڭلارنى ئۈمىد قىلىمەن.

ئىنچام جاۋاپ

خەتنىسى قىلىنمىغان كىشى مۇسۇلمان بولسۇن ياكى ئەھلى كىتاب بولسۇن ئۇنىڭ بوغۇزلىغان ئۇلۇغنىڭ گۆشىنى يېگىلى بولىدۇ.

تەپسىلى جاۋاپ

بارلىق گۈزەل ماختاشلار ئالەملەرنىڭ پەرۋەردىگارى بولغان ئاللاھقا خاستۇر. پەيغەمبىرىمىز مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامغا، ئۇنىڭ ئائىلە تاۋابئاتلىرى ۋە ساھابىلىرىغا ئاللاھ تائالانىڭ رەھمەت سالاملىرى بولسۇن.

شۇنداق، بۇ يەردە ئىمام ئەھمەدنىن كەلگەن بىر رىۋايەتتە، خەتنىسى قىلىنمىغان كىشى بوغۇزلىغان ئۇلاغنىڭ گۆشىنى يېگىلى بولمايدىغانلىقى بايان قىلىنغان.

خەللالنىڭ: "ئەلۇقۇپ ۋەتتەرەججۇل" ناملىق ئەسىرى 146-بەتتە مۇنداق بايان قىلىنغان: ئەھمەد ئىبنى ھەنبەل مۇنداق دەيدۇ، مەن ئەبۇ ئابدۇللاھنىڭ مۇنداق دېگەنلىكىنى ئاڭلىدىم: "خەتنىسى قىلىنمىغان كىشى بوغۇزلىغان ئۇلاغنىڭ گۆشىنى يېگىلى بولمايدۇ، خەتنىسى قىلىنمىغىچە نامىزى دۇرۇس بولمايدۇ، ھەججى ھەج بولمايدۇ، خەتنە قىلىش بولسا ئىسلامنىڭ مۇكەممەل بولىشىدۇر". ئىمام ئەھمەد بۇ مەسىلىدە ئىبنى ئابباس رەزىيەللاھۇ ئەنھۇنىڭ قارىشىغا تايانغان.

زەركىشى رەھىمەھۇللاھ ئىمام ئەھمەدتىن: "خەتنىسى قىلىنمىغان كىشىنىڭ بەرگەن زاكىتىمۇ قوبۇل بولمايدۇ" دېگەن سۆزنى نەقىل قىلغان. ئىمام ئەھمەد بۇ مەسىلىدە ئىبنى ئابباس رەزىيەللاھۇ ئەنھۇنىڭ قارىشىغا تايانغان. ["شەرھى زەركىشى ئەلا مۇختەسەر خەرقى" 6-توم 660-بەت].

ئىبنى ئەبى شەيبە :ئەل مۇسەننەپ"11-توم 701-بەتتە ئىبنى ئابباس رەزىيەللاھۇ ئەنھۇغا ئۇلانغان ئىسناد بىلەن ئىبنى ئابباس

رەزىيەللاھۇ ئەنھۇدىن بايان قىلىنغان مۇنۇ ئەسەرنى رىۋايەت قىلغان: "خەتنىسى قېلىنمىغان كىشىنىڭ گۈۋاھلىقى قوبۇل قېلىنمايدۇ، نامىزى قوبۇل بولمايدۇ، ئۆلتۈرگەن ئۇلىغىنىڭ گۆشى يېيىلمەيدۇ".

ھاپىز ئىبنى ھەجەر رەھىمەھۇللاھ بۇ ئەسەرنى سەھىھ دەپ ئىبنى ئاببىاس رەزىيەللاھۇ ئەنھۇنىڭ مۇنداق دېگەنلىكىنى بايان قىلىدۇ: خەتنىسى قېلىنمىغان كىشىنىڭ گۈۋاھلىقى قوبۇل قېلىنمايدۇ، نامىزى قوبۇل بولمايدۇ، ئۆلتۈرگەن ئۇلىغىنىڭ گۆشى يېيىلمەيدۇ.

بۇ ئەسەرنى ئىبنى ئەبى شەيبە سەھى ئىسناد بىلەن كەلتۈرگەن. ئابدىرازراق "ئەلمۇسەننەپ"تە كەلتۈرگەن، بەيھەقى "شۆئەبىل ئىمان"دا كەلتۈرگەن. زەيلەئىنىڭ "ئەددىرايە فى تەخرىج ئەھادىيس ئەلھىدايە" ناملىق ئەسىرى 2-توم 173-بەتتىن ئېلىندى. "ئەتتەھجىيل" 17-بەتكە قارالسۇن.

لېكىن ھەنبەلى مەزھىبىدىكى ئاساسلىق قاراشتا، خەتنىسى قېلىنمىغان كىشىنىڭ بوغۇزلىغان ئۇلۇغىنىڭ گۆشىنى يېيىش دۇرۇس بولىدۇ دەپ بېكىتىلگەن.

مىرداۋي رەھىمەھۇللاھ مۇنداق دەيدۇ: "ئۇنىڭ: مال بوغۇزلىغۇچى ئۆچۈن تۆت تۈرلۈك شەرت لازىم بولىدۇ، ئۇنىڭ بىرى، مال بوغۇزلاشقا سالاھىيتى بولۇش، ئۇ بولسىمۇ ئەقلى-ھۇشى جايىدا بولۇش... ئەسەرنىڭ ئاپتۇرى بۇنىڭ قاتارىغا خەتنىسى قېلىنمىغان كىشىنىمۇ كىرگۈزدى، بۇمۇ مەزھەبتىكى توغرا قاراش، مەزھەبتىكى كۆپچىلىك كىشىلەر بۇ قاراشتا". ["ئەلئىنساپ" 27-توم 287-بەتتىن قىسقارتىپ ئېلىندى].

ھەنبەلى مەزھىبىدىكى مەشھۇر قاراشتا، خەتنىسى قېلىنمىغان كىشىنىڭ بوغۇزلىغان ئۇلۇغىنىڭ گۆشىنى يېيىش دۇرۇس بولىدۇ، بۇ قاراش كۆپچىلىك ئۆلىمالارنىڭ قارشىغا مۇۋاپىقتۇر.

ئىبنى ئابدۇلبەر رەھىمەھۇللاھ مۇنداق دەيدۇ: "كۆپچىلىك ئۆلىمالار ئەگەر خەتنىسى قېلىنمىغان كىشى ئۇلاغنى تولۇق بوغۇزلىغان بولسا، ئۇنىڭ گۆشىنى يېسە بولىدۇ دەپ قارايدۇ." ["ئەلئىستىزكار"26 ـ توم 245-بەت].

بۇ كۆچلۈك قاراش، چۈنكى خەتنىسى قېلىنمىغان كىشى ئىسلام دائىرىسىدىن چىقىپ كەتمەيدۇ، چۈنكى خىرىستىئانلارنىڭ ئاساسەن خەتنىسى قىلىنمايدۇ شۇنداقتىمۇ ئۇلار بوغۇزلىغان ئۇلاغنىڭ گۆشىنى يېگىلى بولغاندىن كېيىن، ئەلۋەتتە خەتنىسى قېلىنمىغان مۇسۇلمانىنىڭ بوغۇزلىغان ئۇلۇغىنىڭ گۆشىنى يېگىلى بولىدۇ.

ئەبۇ بەكىر ئىبنى مۇنزىر رەھىمەھۇللاھ مۇنداق دەيدۇ: "خەتنىسى قېلىنمىغان كىشىنىڭ بوغۇزلىغان ئۇلۇغىنىڭ گۆشىنى يېيىش توغرىسىدا ئۆلىمالار ئىختىلاپ قىلىشتى، ئىبنى ئاببىاس رەزىيەللاھۇئەنھۇ ۋە تابىئىنلاردىن ھەسەنبل بەسەرى قاتارلىقلار يېگىلى بولمايدۇ دەيدۇ، بۇ مەسىلىدە ھەسەنبل بەسەرىدىن ئىوخشىمايدىغان قاراش بايان قىلىنغان.

ھەممات ئىبنى ئەبى سۈلايمان: يېسە بولىدۇ دەيدۇ، بۇ قاراش شاپئى مەزھىبىنىڭ قارىشىغا ئوخشايدۇ، ئەبۇ سۇر ۋە ئىسلام دۇنياسىدىكى پەتۋا بېرىدىغان ئۆلىمالارنىڭ ھەممىسى دۇرۇس دەپ پەتۋا بېرىدۇ.

ئەبۇ بەكرى مۇنداق دەيدۇ:"بىز شۇنداق دەيمىزكى، ئاللاھ تائالا ئەھلى كىتابلارنىڭ بوغۇزلىغان ئۇلاغلىرىنىڭ گۆشىنى يېيىشنى دۇرۇس قىلدى، ئۇلارنىڭ ئارىسىدا خەتنىسى قېلىنمىغانلارمۇ بار، ئۇنىڭغا كۆرە، خەتنىشى قېلىنمىغان مۇسۇلمانىنىڭ بوغۇزلىغەن ئۇلۇغىنىڭ گۆشىنى ئەلۋەتتە يېگىلى بولىدۇ، بۇ توغرىدا ئاللاھ تائالا مۇنداق دەيدۇ: فَكُلُوا مِمَّا ذُكِرَ اسْمُ اللَّهِ عَلَيْهِ تەرجىمىسى: ئاللاھ تائالانىڭ ئىسمى زىكىر قېلىنىپ بوغۇزلانغان ئۇلاغنىڭ گۆشىنى يەڭلار. خەتنىسى قېلىنمىغان كىشىمۇ بۇنىڭ قاتارىغا كىرىپ كېتىدۇ". ["ئەلئىشراف"3 ـ توم 434-435-بەت].

ئىبنى قۇدامە رەھىمەھۇللاھدىن بايان قىلىنىدۇكى، ئىبنى ئابباس رەزىيەللاھۇئەنھۇ: خەتنىسى قېلىنمىغان كىشىنىڭ بوغۇزلىغان ئۇلۇغىنىڭ گۆشىنى يېگىلى بولمايدۇ دېگەنلىكى رىۋايەت قىلىنىدۇ، ئىمام ئەھمەدمۇ شۇنداق دېگەن.

توغرا قاراشتا: يېگىلى بولىدۇ، چۈنكى ئۇمۇ باشقا مۇسۇلمانلارغا ئوخشاش مۇسۇلماندۇر. بۆھتانچىنىڭ، زىناخورنىڭ، ھاراق ئىچكۈچى قاتارلىقلارنىڭ پاسىقلىقى ئېنىق تۇرۇپمۇ، خەتنىسى قېلىنمىغان خىرىستىئانىنىڭ كاپىر بولسىمۇ بوغۇزلىغان ئۇلۇغىنىڭ گۆشىنى يېيىش دۇرۇس بولغان يەردە، ئەلۋەتتە خەتنىسى قېلىنمىغان مۇسۇلمانىنىڭ بوغۇزلىغان ئۇلۇغىنىڭ گۆشىنى يېيىش دۇرۇس بولىدۇ. ["ئەلمۇغنى" 13-توم 293-بەت].

خەتنىسى قېلىنمىغان كىشىنىڭ بوغۇزلىغان ئۇلۇغىنىڭ گۆشىنى يېيىشتىن چەكلەشكە: يۇقىردا بايان قىلىنغاندەك ئەھلى كىتابنىڭ كۆپچىلىكى خەتنىسىنى قىلمايدىغان تۈرۈقلۇق، ئۇلارنىڭ بوغۇزلىغان ئۇلۇغىنىڭ گۆشىنى يېيىشنى دۇرۇس دېگەن قاراشنى كەلتۈردى.

ئىمام بۇخارى مۇنداق دەيدۇ: ئىبنى ئابباس رەزىيەللاھۇئەنھۇ ئۇلارنىڭ يېمەكلىكى دېگەن ئايەتنى، ئۇلارنىڭ بوغۇزلىغان مالىلىرى دەپ چۈشەندۈرگەن.

ھاپىز ئىبنى ھەجەر رەھىمەھۇللاھ مۇنداق دەيدۇ: ئىبنى ئابباس رەزىيەللاھۇ ئەنھۇ ئايەتتىكى ئۇلارنىڭ يېمەكلىكى دېگەن سۆزنى بوغۇزلىغان ئۇلاغلىرى دەپ چۈشەندۈرگەن... بۇ بەيھەقىنىڭ رىۋايىتىدە ئەلى ئىبنى ئەبى تەلھەدىن ئىبنى ئابباس رەزىيەللاھۇئەنھۇغا يەتكۈزۈپ قىلغان رىۋايىتىدە: ئەھلى كىتابلارنىڭ يېمەكلىكى سىلەرگە ھالال قىلىندى دېگەن ئايەتنى ئۇلارنىڭ بوغۇزلىغان ئۇلاغلىرى دەپ چۈشەندۈرگەن.

بۇ سۆزنى ئوتتۇرغا قويغۇچىلار ئەلى كىتابنىڭ كۆپچىلىكى خەتنىسىنى قىلمايدىغان بولغاچقا خەتنىسى قېلىنمىغان مۇسۇلمانىنىڭ بوغۇزلىغان ئۇلۇغىنىڭ گۆشىنى يېيىشنى دۇرۇس دەپ قارىغان، پەيغەمبەرئەلەيھىسسالام ھىرەقلى ۋە ئۇنىڭ قوۋمىغا خىتاب قىلىپ مۇنداق دېگەن: يَاأَهْلَ الْكِتَابِ تَعَالَوْا إِلَى كَلِمَةٍ سَوَاءٍ بَيْنَنَا وَبَيْنَكُمْ تەرجىمىسى: ئى ئەھلى كىتاب! بىز

بىلەن سىلەرنىڭ ئاراڭلاردىكى ئېرتاق سۆزگە كېلىڭلار. ھىرەقلى ۋە ئۇنىڭ قەۋمى خەتنىسىنى قىلمايتتى، ئۇلار ئەھلى كىتاب دەپ ئاتالغان. پەتھۇلبارى 9-توم 637-بەت.

ئاللاھ ھەممىدىن ياخشى بىلگۈچىدۇر.